ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Silverberg_Robert-Kdyz_nas_myty_opustily.pdb

PDB Name:
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 27.8.2005
Modification Date: 27.8.2005
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Robert Silverberg
Když nás mýty opustily

V těch letech jsme vyvolávali různé slavné postavy z minulosti, abychom se podívali, co byly zač. To bylo uprostřed dvanáctých let, asi tak od roku 12 400 do roku 12 450. Povolali jsme Caesara a Antonia a samozřejmě také Kleopatru. Pozvali jsme Freuda, Marxe a Lenina k jednomu stolu, aby si mohli popovídat. Zhmotnili jsme Winstona Churchilla, který nás zklamal (příliš pil a šišlal), a Napoleona, který byl velkolepý.
Desetitisíciletí naší historie jsme vykrádali kvůli tomuto sportu.
Ale v druhé půlce tisíciletí nás tato zábava začala nudit. Uprostřed dvanáctých let jsme se nudili skoro pořád. A tak jsme začali vyvolávat postavy z mýtů, bohy a hrdiny. Bylo to romantičtější a my jsme právě žili v jednom z romantických období.
Byl jsem na řadě, abych sloužil jako správce v Chrámu člověka, kde byl zhotoven Stroj, takže jsem u toho mohl být od samého začátku. Dohled nad Strojem měl Leor Tvůrce. To on vyrobil stroje, které vyvolaly z minulosti skutečné postavy, a tento nový Stroj byl jen nepatrně odlišný. Pro Leorův talent nebyl Stroj překážkou. Vložil pouze jiná data, ale podstatný proces rekonstrukce zůstal stejný. Leor si vždy byl jist svým úspěchem.
Leorův nový stroj měl krystalové antény a stříbrné stěny. V jeho nitru byl ve dvanáctistěnném lůžku uložen gigantický krystal smaragdu. Platinové podpěry Stroje vrhaly na stěny stříbřité odlesky.
„Obyčejná dekorace." svěřil se mi Leor. „Mohl jsem tu skříň udělat černou, ale hrubost už vyšla z módy." Stroj zabral celý Pavilón nadějí v severním křídle Chrámu Člověka. Zakrýval sice nádhernou mozaikovou podlahu, ale vrhal stříbřité odrazy na vyleštěný povrch výstavních vitrín. Někdy kolem roku 12 570 Leor oznámil, že je připraven Stroj spustit. Připravili jsme to nejpříhodnější počasí, ztišili jsme větry, západní jsme o kousek odklonili a všechny mraky jsme poslali daleko na jih. Na oblohu jsme vyslali další dva měsíce, abychom mohli pod nimi protančit celé noci a znovu a znovu opěvovat Leorovo jméno. Přicházely sem tisíce lidí z celé zeměkoule a rozkládaly si stany na velké pláni před Chrámem Člověka.
Nastalo opravdové vzrušení, průzračný vzduch doslova přetékal napětím.
Leor provedl poslední úpravy. Ve výboru literárních konzultantů se rozpoutaly hádky kvůli pořadí rekonstrukcí. Konečně jsme zvolili datum první zkoušky a pro větší efekt jsme oblohu zbarvili do purpurova. Většina z nás si k této příležitosti vzala svá nejmladší těla, ale byli i takoví, kteří chtěli vypadat v přítomnosti těchto postav z úsvitu věků co nejdospěleji.
„Začnu kdykoliv si budete přát." řekl Leor. Lidé se rozhovořili. Konferenciér Peng pronesl svůj obvyklý srdečný proslov na úvod. Prokurátor Pluta, který také přijel na návštěvu, gratuloval Leorovi k využití jeho vynálezů a Nistim vyzval ze svého titulu hlavního metabolitika každého z účastníku k dosažení vyšší úrovně. A pak mě Mistr obřadu vyzval, abych pronesl úvodní řeč. Chtěl jsem odmítnout, protože jsem velmi špatný řečník, ale řekli mi, že je to moje povinnost, abych jako správce Chrámu vysvětlil lidem, co je třeba.
S neochotou jsem se ujal slova.
„Dnes uvidíte zhmotnělé sny dávných civilizací," řekl jsem úvodem. „Vkročí mezi vás naděje minulosti, ale také její noční můry. Nabízíme vám pohled na smyšlené postavy, s jejichž pomocí se starověk pokoušel získat představu o stavbě vesmíru. Tito bozi a hrdinové byli příčinami a důsledky sil, pod jejichž vlivem krystalizovaly kultury. Bude to velmi podivná, ale určitě nesmírně zajímavá podívaná.
Děkuji vám za pozornost."
Leor dostal pokyn k zahájení.
„Musím vás předem upozornit na jednu věc," řekl. „Některé z bytostí, které nyní uvidíte, jsou – jak již řekl můj přítel – ryze imaginární a vymyšlené kmenovými básníky. Avšak jsou zde i skutečné historické osobnosti, které kdysi kráčely po zemi jako obyčejní smrtelníci a které byly přisouzením nadlidských vlastností vyzdviženi mezi božstva. Do doby, než se doopravdy objeví, nebudeme vědět, jaké postavy náleží do které kategorie, ale mohu vám povědět, jak je rozeznáte, až se objeví. Ti, kteří byli zpočátku lidmi, než byli povýšeni na mýtus, budou zahaleni do lehké aureoly temnot kolem nich. To je věčná známka jejich lidské podstaty, kterou žádný tvůrce mýtu nemohl zrušit. To jsem zjistil při předběžných experimentech. A teď můžeme začít."
Leor zmizel v útrobách svého stroje. Vzduchem zazněl vysoký, čistý tón a najednou stál na jevišti nahý muž a

nechápavě se rozhlížel kolem sebe. Ze Stroje se ozval Leorův hlas: „To je Adam, první člověk v dějinách.“
A tak mezi nás přicházeli onoho krásného odpoledne bozi a hrdinové a celý svět na ně pohlížel s radostí a údivem. Adam chodil po jevišti a rozmlouval s Pengem, který jej slavnostně přivítal a vysvětlil mu situaci, „Proč jsem nahý?“ vyděsil se Adam a snažil se zakrýt svoji nahotu rukama. „Cítím se trapně.“
Vysvětlil jsem mu, že byl nahý, když poprvé vkročil na tento svět, a my jsme chtěli pouze respektovat věrohodnost tohoto okamžiku.
„Ale já jsem jedl jablko,“ protestoval. „Proč jste mě sem přenesli vědomi si mé hanby a nedali mi nic, čím bych se mohl zakrýt? To je slušnost? To se dělá? Chcete mít nahého Adama a zrodíte Adama, který ještě nejedl své jablko. Ale...“
Leorův hlas ho přehlušil. „Toto je Eva – matka nás všech.“
Eva vystoupila ze Stroje také nahá, avšak křivky ňader jí zakrývaly dlouhé hedvábné vlasy. Bez ostychu se usmála a pozdravila Adama, který se k ní vrhl a křičel: „Obleč se, nestydo! Okamžitě se obleč!“
Eva přelétla pohledem tisíce diváků a řekla klidně: „Proč bych to dělala, Adame? Tito lidé jsou také nazí a toto musí být nový ráj.“
„To není ráj,“ řekl Adam. „To je svět dětí našich dětí našich dětí.“
„Ale mně se ten svět líbí,“ odpověděla Eva.
Leor ohlásil příchod Pana.
Všiml jsem si, že Adam i Eva byli zahaleni tmavou aureolou lidské podstaty. Překvapilo mě to, i když jsem byl přesvědčen, že někdy musel existovat první muž a první žena. Ale Pan, pololidské monstrum, měl na sobě také aureolu. Cožpak mohlo něco takového ve skutečném světě existovat? Nerozuměl jsem tomu, ale později jsem si uvědomil, že i kdyby nikdy neexistoval muž s kozíma nohama, museli existovat lidé, kteří se chovali jako on, a ze kterých tento rozkošný bůh vznikl.
Co se týče Pana, který vystoupil z Leorova Stroje, ten na jevišti dlouho nezůstal. Seskočil mezi diváky, smál se, mával rukama a vyhazoval svými kopýtky ve vzduchu. „Velký bůh Pan žije!“ výskal. „Velký Pan žije!“ Pak se zmocnil Miliany, roční manželky Divuda Archiváře, a odvlekl ji do nedalekého lesíka.
„Složil mi tím poctu,“ prohlásil Milianin roční manžel Divud.
A Leor se dál činil ve svém Stroji. Tak zrodil Hektora, Achilla a Orfea, Persea, Lokiho a Absolóna. Vytvořil Médeu, Kassandru, Odyssea, Oidipa. Stvořil Minotaura, Aenea, Salomé. Zrodil Šivu a Gilgameše, Pandoru, Priapa a Astraté, Dianu Dioméda, Dionýsa a Deukalióna.
Odpoledne uplynulo, na oblohu vypluly dva zářivé měsíce a Leor stále pracoval. Dal nám Clytaimnéstru a Agamemnóna, Helenu a Menelána, Isis a Osirida. Zplodil Baala a Samsona. Dal nám Krišnu. Oživil Quetzalcoatla, Adonise, Kalaida, Ptatha, Thora, Iásóna, Nimroda, Seta.
Temnoty houstly a mýtické bytosti se tlačily na pódiu a přetékaly na planinu. Promíchávaly se navzájem, staří přátelé si potřásali rukama, členové stejného pantheonu se objímali se svými nepřáteli nebo po nich podezřívavě pokukovali. Vmísili se mezi nás, hrdinové si vybírali ženy, nestvůry se snažily vypadat méně nestvůrně, bozi nakupovali dary pro své uctívače.
My jsme již měli dost, ale Leor se nezastavoval. Byla to chvíle jeho slávy.
A tak ze stroje vycházeli Roland a Oliver, Kain a Ábel, Solón a Pýthia, Orestes a Pyladés, Jonáš a David. Ze Stroje vystoupili Svatý Jiří, Svatý Vít, Svatý Mikuláš, Svatý Kryštof, Svatý Valentin a Svatý Juda. Objevily se tu i Fúrie a Harpyje a Plejády. Leor byl romantik a neměl rád novoty.
Všichni, kteří vystoupili ze Stroje, byli zahaleni aureolou lidství. Ale údiv rychle vyprchával. Lidé se uprostřed dvanáctých let snadno rozptýlili a rychle otrávili. Roh hojnosti zázraků měl k vyčerpání daleko, ale mezi přáteli z obecenstva jsem viděl několik, kteří vstávali a vraceli se domů. My, kteří jsme byli Leorovi přátelé, jsme samozřejmě zůstali, přestože jsme už byli přesyceni těmito fantaziemi a znuděni jejich přebytkem.
Ze Stroje vystoupil stařec s bílým vousem, obklopený hustou aureolou. V ruce držel úzkou kovovou trubici.
„To je Galileo,“ řekl Leor.
„Kdo to je?“ naklonil se ke mně prokurátor Pluta.
Věděl jsem to ze služby v Chrámu Člověka. „Novodobý bůh vědy,“ řekl jsem prokurátorovi, „který se zasloužil o objevení hvězd. Má se za to, že to byla skutečná historická postava, než jej umučili náboženští konzervativci a lid ho povýšil na boha.“ Teď, protože na to měl náladu, Leor vzkřísil více těchto bohů vědy, a tak jsme spatřili Newtona, Einsteina, Hippokrata, Koperníka a Oppenheimera a Freuda. Některé z nich jsme viděli už předtím, když jsme oživovali skutečné postavy dávných dob, ale teď, po projití rukama mýtotvůrců, měli úplně jiné vzezření. Nesli znak svého poslání a tak vkročili mezi nás, připraveni léčit, učit, vysvětlovat. Neměli pranic společného s opravdovým Newtonem, Einsteinem a Freudem, jak jsme je znali my; stáli tady třikrát vyšší než normální člověk a nad hlavou jim zářila svatozář.
Pak vyšel vysoký červenolící muž.
„Abraham Lincoln,“ řekl Leor.
„Starověký bůh svobody,“ pošeptal jsem prokurátorovi po krátkém přemýšlení.
Potom se na pódiu objevil sympatický mladý muž s oslňujícím úsměvem a také růžovým obličejem. „John Kennedy,“ řekl Leor.
„Starověký bůh mládeže a jara,“ vysvětlil jsem prokurátorovi. „Symbol střídání ročních období, porážky zimy létem.“
„To byl přece Osiris,“ namítl prokurátor. „Copak oni byli dva?“
„Byla jich spousta,“ odpověděl jsem, „Baldur, Tammuz, Attis.“
„Proč jich potřebovali tolik?“
Leor řekl: „A tím končím.“
Bozi a hrdinové byli mezi námi. Doba veselí začala. Médea se procházela s Iásónem, Agamemnon se smířil s

Clytaimnestrou a Thésius se ubytoval spolu s Minotaurem. Jiní dávali přednost lidské společnosti. Já jsem měl příležitost popovídat si s Kennedym, posledním mýtem, který vystoupil ze Stroje. Stejně jako Adam, první z celé řady mýtů, ani on nebyl rád, že se zde ocitl.
„Já nejsem žádný mýtus," trval na svém. „Já jsem doopravdy žil. Jsem skutečný. Vystupoval jsem na shromážděních a řečnil k lidem."
„Ale stal jste se mýtem," odporoval jsem mu. „Žil jste a zemřel a svou smrtí jste se převtělil."
Uchechtnul se. „Do Osirida? Do Baldura?"
„To vyjde nastejno."
„Pro vás možná. Ale lidé přestali v Baldura věřit tisíc let před mým narozením."
„Pro mě," řekl jsem, „jste vy, Osiris i Baldur vrstevníci. Vy všichni patříte do starověku. Dělí nás tisíce let."
„A já jsem poslední mýtus, který jste vytvořili?"
„Ano."
„Ale proč? Cožpak na konci dvacátého století lidé přestali vytvářet mýty?"
„To se musíte zeptat Leora. Ale myslím, že máte pravdu; váš čas byl koncem vytváření mýtů. V pozdější době už lidé nemohli věřit takovým věcem jako jsou mýty. My mýty nepotřebujeme. Když jsme překonali věk starostí, vstoupili jsme do určitého druhu ráje, kde každý z nás žije ve svém vlastním mýtu. Proč bychom měli potom někoho vyzdvihovat mezi nás?"
Překvapeně se na mne zadíval. „Vy tomu doopravdy věříte? Že žijete v ráji? Že se lidé stali bohy?"
„Žijte chvíli v našem světě," poradil jsem mu, „a uvidíte sám."
Potom odešel a já jsem se s ním už nikdy nesetkal. Zato jsem ale potkával množství jiných putujících bohů a hrdinů. Byli všude. Hádali se, drancovali a dělali nepořádek, ale my jsme jim to neměli za zlé; počítali jsme s takovým jednáním bytostí z úsvitu věků. Někteří se ale chovali slušně. Měl jsem krátké milostné dobrodružství s Persefonou. Okouzleně jsem poslouchal Orfeův zpěv. Krišna pro mě tančil.
Dionýsus vzkřísil staré umění výroby alkoholu a naučil nás pít a opíjet se.
Loki pro nás kouzlil čarokrásné ohně.
Taliesin nám bez ustání pobrukoval své podivuhodné, nekonečné balady.
Achilles kvůli nám házel oštěpem.
Byla to doba zázraků, ale zázraky brzo pominou. Mýtický lid nás začal nudit. Bylo jich příliš mnoho, byli příliš hlasití, příliš aktivní, příliš nároční. Chtěli, abychom je milovali, abychom je poslouchali, abychom se před nimi klaněli, abychom o nich psali básně. Kladli nám otázky, strkali nos do našeho života a přiváděli nás svými otázkami do rozpaků, protože my jsme jen zřídkakdy znali odpověď. Někdy byli pro nás i nebezpeční.
Leor nám obstaral velkolepou zábavu. Ale všichni jsme souhlasili s tím, aby se mýty vrátily zpět. Měli jsme je tu padesát let a to bylo víc než dost.
Shromáždili jsme je a začali je vracet do útrob Stroje. Hrdinové byli přes všechnu jejich sílu snadno polapeni. Najali jsme Lokiho, aby je všechny obelstil a přinutil k návratu do Chrámu Člověka. „Čeká tam na vás těžký úkol," řekl jim a oni spěchali předvést svoji udatnost. Loki je zavedl do Stroje, vyběhl ven a Leor je všechny poslal zpět: Herakla, Achilla, Hektora, Persea a celý zbytek těch výplodů dávnověku.
Poté přišli démoni a sdělili nám, že se s námi nudí stejně jako my s nimi a sami vešli do Stroje. Takto odešli Káli, Set a mnoho dalších.
Některé jsme museli chytat do pastí a přivádět násilím. Odysseus se přestrojil za Breela, Pengova sekretáře, a vodil by nás za nos věčně, kdyby se pravý Breel nevrátil z dovolené na Jupiteru. Loki nám způsobil spoustu problémů. Oidipus na nás křičel plamenné kletby, když jsme si pro něj přišli. Daidalos Leora dojímavě prosil: „Dovol mi tady zůstat, bratře. Dovol mi zůstat!" Ale svému osudu neunikl.
A tak uplýval jeden rok práce s jejich chytáním za druhým a jednoho dne jsme zjistili, že je máme všechny. Jako poslední přišla Kassandra, žijící o samotě, oděná v hadrech, na dalekém ostrůvku.
„Proč jste pro nás vlastně poslali?" zeptala se. „A když jste to udělali, proč nás posíláte zpět?"
„Hra je u konce," odpověděl jsem jí. „Teď se začneme bavit jinými sporty."
„Měli jste nás tu nechat," řekla. „Lidé, kteří nemají vlastní mýty, je mohou snadnou přejmout od jiných, a nemusí to být jen sport. Kdo vás podepře v temných dobách, které nastanou? Kdo utěší vaše duše, když přijde utrpení? Kdo utiší žal, který vás postihne?"
„Všechna bída lidstva," řekl jsem jí jemně, „leží v jeho minulosti. My nepotřebujeme mýty."
Kassandra se usmála a vstoupila do Stroje.
A byla pryč.
A pak začal věk ohně a hrůzy, neboť když nás mýty opustily, s nebe slétli vetřelci. Naše města byla rozbořena a naše měsíce svrženy. Cizinci s chladnýma očima vešli mezi nás a dělali, co se jim zlíbilo. A ti z nás, kteří přežili, počali volat staré bohy a zmizelé hrdiny.
Loki, přijď!
Achille, braň nás!
Šivo, osvoboď nás!
Hérakle! Thore! Persee!
Ale bohové mlčí a hrdinové nepřicházejí. Stroj, který se třpytil v Chrámu Člověka, je rozbitý. Leor, jeho tvůrce, odešel z tohoto světa. Po našich zahradách se prohánějí šakalové, naši páni se procházejí v našich ulicích a využívají nás jako své otroky. Jsme sami pod strašným nebem.
Jsme sami.

přeložil Ivan Adamovič